

Izdaja: Gorenjski tisk / Uredja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Bezjak
Telef. uredništva 476 — uprave 476
Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-136 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Kaj tare trgovino na Gorenjskem

Ponekod nerentabilnost - ponekod, žal, gospodarski kriminal

KRANJ, 6. OKTOBRA.

Včerajšnja seja Upravnega odbora Trgovinske zbornice v Kranju je pokazala, da žulijo trgovino na Gorenjskem resne težave. Ugotoviti pa moramo hkrati, da so se krepko spoprijeli z njimi. Ustanovili so namreč posebno strokovno komisijo zbornice, ki bo analizirala položaj trgovinske mreže v posameznih občinah in nato seznanila Občinske ljudske odbore z dejstvi in predlogi, kako izboljšati stanje.

Praksa slej ko prej pokaže, ali je neki ukrep utemeljen in premišljen ali ne. Pri decentralizaciji trgovine so prišli brez dvoma na dan določene slabosti. Ena izmed pomembnejših je prav pomanjkanje ustreznega strokovnega trgovskega kadra (zlasti samostojnih poslovođij), ki bi bili sposobni voditi številne trgovine, ki so se po reorganizaciji osamosvojile. Nesstrokovno delo, ki izvira iz neznanja in neiznajdljivosti, pa je moralo, mimo drugih objektivnih težav, privedi nekatere trgovine v nezaviden položaj. Pri mnogih je bilo namreč ugotovljeno, da delajo s poslovno izgubo, pri nekaterih pa je bilo opaziti tudi gospodarski kriminal.

Nekaj dejstev: v prvem polletju letos so zabeležile poslovno izgubo trgovine »Gozd« v Železnikih v višini 224.000 din., trgovini »Konzum« in »Potrošnik« iz Škofje Loke 45.000 oziroma 80.000 dinarjev, trgovina »Zirovka« v Zireh 101.000 itd. Poslovno iz-

gubo beležijo tudi trgovine v Predvoru, Predosljah in »Specerija« v Kranju. Pri reviziji pa je bila ugotovljena kraja v trgovini »Pri mostu« v Kranju za 800.000 dinarjev, v trgovini »Gozd« v Železnikih pa za 70.000 dinarjev.

Decentralizacija je torej opozorila na vrsto problemov, ki jih bo treba rešiti. Predvsem bo nujno poostriži kontrolno službo, ki razen tega, da je še vedno na šibkih nogah, ni mogla spriču nastale razdrobljenosti samostojnih trgovin temeljiteje nadzorovati njihovega poslovanja. Zategadelj so tudi pojavi gospodarskega kriminala.

Pokazalo pa se je tudi, da nekatere osamosvojene trgovinice, zlasti na podeželju, nimajo življenjskih pogojev za nadaljnji obstoj. To pa iz razloga: stroški majhnega obrata, odrezanega

od prometnih zvez, so vsaj tako visoki kot večjega trgovskega podjetja, če ne še večji. (Honorar priložnostnemu knjigovodji ni veliko manjši kot plača stalnemu knjigovodji, ki opravlja delo za več obratov večjega podjetja itd.).

Zategadelj je prav, da se zbornica resno peča z mislijo, da bi bilo treba nerentabilne trgovske obrate ponovno priključiti večjemu podjetju.

I. A.

»NA POMOČ!«

Gasilec ne pozna počasnosti ali površnosti — v največji naglici je treba razviti cevi in jih spojit, da motorka čim hitreje »potegne vodo« do pogorišča

BLEJSKI GRAD OBNAVLJAJO. ZGORAJ VISOKO STOPNIŠČE, SPODAJ OBNOVLJENI DEL GRADU

Od 6. do 14. oktobra proslavljajo vse države, članice UNESCO »Teden muzejev«. Ti dnevi so namenjeni popularizaciji vzgojne vloge muzejskih ustanov, ki so zlasti pri nas še vse premalo upoštevane. Naši muzeji bodo v tem tednu pregledali uspehe dosedanjega dela. Več o tem preberite v reportaži na 4. strani.

Z II. PLENUMA OKRAJNE GASILSKE ZVEZE V KRANJU

Več mladine v gasilske vrste

Ježersko, 7. oktobra

Ježersko je danes sprejelo razen članov II. plenuma OGZ Kranj tudi predsednika Gasilske zveze LRS Matevža Haceta, sekretarja OO SZDL Staneta Prezlja, sekretarja OK LMS Marjana Rožiča, ki so se zbrali, da bi obravnavali predloge za bodoče delo gasilskih organizacij na Gorenjskem in pregledali delo izvršnega odbora OGZ v I. polletju letos. Med referenti sta bila predsednik in sekretar OGZ Kranj.

134 prostovoljnih gasilskih društev, v katerih dela več kot 9000 gasilcev (kar predstavlja 9% prebivalstva na Gorenjskem), je dovolj zgovoren dokument o zmoglosti te organizacije, ki ima pri nas brez dvoma povsem določeno vlogo in pomen. Trdimo pa

lahko, da si bo gasilska organizacija pridobila še večji ugled, če bo posvetila več skrbí idejno-politični vzgoji članstva. Problem zase so tako imenovane gasilske veselice. Le-te so doslej dostikrat jemale ugled gasilem zaradi slabe organizacije in določene nerestnosti. Zato je prav, da se je plenum odločno zavzel, naj bi se te vrste prireditve organizirale ob pravem času in na ustreznih kulturnih ravni, hkrati pa naj bi se njih število kar se da zmanjšalo.

Strokovno usposabljanje in izurjevanje članstva v društvih še ne dosega zadovoljive ravni, saj je posečeno razno strokovno tečaje in seminarje le 5% članstva na Gorenjskem. Ob tem so je treba zamisliti in pričeti z bolj organiziranim načinom vzgoje.

Pereče je tudi vključevanje mladine v gasilske organizacije. Kaže, da bo treba najti ustrezno obliko dela, ki naj bi zagotovila množično vključevanje v njene vrste. Saj je jasno, da nima nobena organizacija prave perspektive brez mladega naraščaja.

NEKAJ PABERKOV Z RAZPRAVE

Lojzka Fojkar, predsednica ženskega sveta OGZ: Žene članice se ne udeležujejo v zadostni meri v gasilski organizaciji.

Ing. Kimovec: Požarno preventivni službi bo treba posvetiti več pozornosti! Še vedno je povprečno 20% požarov nepojasnjenih.

Maks Blažič, poveljnik Občinske gasilske zveze Kranj: »Uvesti bi bilo treba vsaj enkrat na leto ocenjevanje dela posameznih gasilskih društev.«

Viktor Pogačar, vodja mladinskega odseka: Prirejati je treba posebna mladinska in pionirska gasilska tekmovanja.

I. A.

VREMENSKA NAPOVFD

ZA CAS OD 8. DO 14. 10.

Prehodno poslabšanje vremena s krajevnimi ali kratkotrajnimi padavinami in ohladičev pričakujemo v začetku tedna (okoli 8. oktobra) in v začetku druge polovice tedna (okoli 11. oktobra). Sicer pa bo lepo in čez dan toplo vreme trajalo še dalje.

Velik prispevek Železarne Jesenice k našemu ladjedelništvu

Prejšnji mesec so izročili prometu najnovejšo in tudi najlepšo med našimi ladjami, motorno potniško ladjo »Jugoslavija«, ki je bila zgrajena v splitski ladjedelnici. Za ladjo, ki je zaplula v širne vode Sredozemlja, je dobavila Železarna Jesenice 90 ton debele pločevine, ki je vdolana v 90 m dolgem in 30 m širokem ladjaskem trupu. Tudi za nadaljnji dve ladji, ki sta v delu, in sicer »Jadrana« in »Jedinstvo«, ki bosta prav tako najmoderneje opremljeni, dobavlja ladjisko pločevino jeseniška železarna. Ker naša država stremi za obnovitvijo in izgraditvijo naše mornarice, čakajo naše ladjedelnice še velike naloge. Vzporedno pa čakajo velike naloge tudi valjarno pločevino Železarne Jesenice, saj bodo potrebovale vse ladjedelnice za doseganje proizvodnega

programa, ki obsega tudi gradnjo ladij za inozemstvo, letno okrog 60 tisoč ton ladijske pločevine, kar bi bil ogromen prispevek Železarne Jesenice. Četudi zmogljivost jeseniške valjarne te potrebe ne more kriti, je njen dosedanj prispevek k našemu ladjedelništvu več kot velik.

Namesto razgovora

Prenekateri vrtnice sem že obiskala. Večkrat sem prišla med otroke, ne da bi prej nameravala. Navadno je tedaj vedno deževalo in otroci so bili vsi v sobah. Tako se mi je zgodilo v Lescah, zadnjič v Radovljici in še nekajkrat. Imam pač smolo...

Zategnjeni »zra-vo«, se je razlegel povsod, kamor sem stopila. Potem so me obkrožile začudene in radovedne očke.

»Pomudila se bom pri vas kako urico; če me sprejmete seveda?« Vzgojiteljice so me vedno prijazno povabile med živžav malih cicibančkov. Ti so hitro nadaljevali z igro in postali še bolj razigrani — hoteli so pač pokazati, kaj vse znajo. Drugi so se sramežljivo muzali po tleh, včasih pa so me skrivaj pogledovale njihove očke. Čez nekaj 10 minut smo si postali že prijatelji.

»Kdo je najbolj priden med vami?« Težko je bilo odgovoriti, pogledovali so drug drugega, dokler se prvi ni opogumil. »Jaz.« Potem so nadaljevali drug za drugim: jaz, jaz... Seveda vsi, toda kdo je najbolj poreden? Tu dolgo ni bilo prostovoljcev, dokler se ni javil tisti mali navihaneček, ki verjetno še vedel ni, zakaj pravzaprav gre.

»Kaj misliš ti, Murka; kdo je najbolj priden?« Malo deklico v modrem krilu in svetlimi kitkami je vprašanje nekoliko zmedlo. Njene oči so tavalno po njenih prijateljicah in prijateljčkih. Za hip so se ustavile na koncu male mizice. Nato pa je sramežljivo pogledala v tla. Oči so že povedale in tudi sama je kmalu spregovorila: »Pavelček.«

Mali prikupni dečko je kasneje izbral za najmarljivejšo deklico tudi njo — Murko. Užaljeni obrazki in pogledi so se zadržali v vzgojiteljico. To sta bili le izpovedi dveh malih ljudi, ki ju je igra in življenje zbli-

Otroci govorijo

žalo; vsakdo ima pač svoje dobre strani. Vsi se pač en kolektiv in vsi morajo biti pridni, da jim je življenje lepo. Danes je pohvaljen tisti fantiček z lepimi temnimi očmi, jutri po ona deklica v rdečem krilu, potem ona,

frizerke; le učiteljica noče biti nobena. Zakaj?

»Saj jo že imamo. Ostali bosta kar naši vzgojiteljici.« Rekli so, da ju za nič na svetu ne zamenjajo. Tovarišci Bertonceljeva in Dolinarjeva sta si

LEPO SE JE IGRATI

Z združenimi močmi bodo »sezidali« hišo. Murka pa bo pripravila mehko posteljico, da bo njena punčka spala, dokler se ona jutri spet ne vrne v vrtec.

ki je izgubila vse sprednje zobke... Ko bodo veliki, bodo fantje postali šoferji, mehaniki, piloti, Slavček bo kuhar in drugi Slavček si bo kupil knjiga. Dekleta bodo zdravnice, šivilje,

vzgojili res prijetno družinico in ponosni sta lahko na te otroke. Otroci vedno najbolje poplačajo vsak trud. Tovarišci Bertonceljeva to dobro ve, saj dela z njimi že trideseto leto.

V društvih še vedno ni dovolj mladine

Kranj, 6. septembra.

Včeraj je bil na Okrajnem komiteju LMS v Kranju posvet s predsedniki okrajnih društvenih organizacij. Okrajni komitej je pripravil za razpravo 4 točke, h katerim naj bi predstavniki organizacij povedali svoje mnenje. Motilo je to, da na posvetu ni bilo zastopnika TVD »Partizan« in Poštniške zveze.

Razpravljali so, kako bi pritegnili v društva čimveč mladine. V društvih namreč danes mladina še vedno ni dovoljno zastopana, čeprav bi glede na število morala biti v vodstvu. Ideološka komisija pri Okrajnem komiteju bo pregledala pogoje dela v posameznih organizacijah in skupno z njimi sestavila predloge za poživitev dela. Za razširitev dejavnosti bo Okrajni strelski odbor organiziral akcijo za razširitev strelstva na šolah; za TVD »Partizan« pa so sklenili (zastopnika ni bilo na posvetu), naj bi razširil športno dejavnost po tovarnah in delavskih domovih, šolah in na vasi. Delavci živijo danes, predvsem v domovih, še v zelo neurejenih razmerah in nimajo pravega razvedrila po delu. To vrzel naj bi pomagal izpolniti šport.

Govorili so tudi o praznovanju 25. maja, ki bo dan športnega življenja vseh mladine. Za ta dan bodo pripravili veliko športno prireditev, na kateri bo sodelovala vsa gorenjska mladina.

Bohinj, 7. oktobra

Včeraj je bil v Bohinju v hotelu Zlatorog občni zbor Kmetijske proizvajalne poslovne zveze za območje Bohinja in Bleda, prve Proizvajalne zveze na Gorenjskem. Udeležilo se ga je več gostov, med katerimi so bili: podpredsednik Glavne zadrugne zveze Slovenije MATIJA KRMEČ, predsednik OZZ Kranj TONE HAFNER, tajnik živinorejskega odbora GZZ ing. MIRKO PETERNELJ, zastopnik Zvezne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo ing. KARADŽIČ, predsednik Oblo Bohinjske Bistrice TONE LOGAR in sekretar občinskega odbora SZDL Bohinjske Bistrice JANKO ROZMAN.

Po daljših pripravah je bila končno na Gorenjskem ustanovljena prva Kmetijska proizvajalna poslovna zveza. Na ustanovnem občnem zboru v Bohinju se je pokazalo, da obstoji pred njo vrsta neposrednih predrnih gospodarskih problemov, med katerimi so važnejši: zgraditev skupne zorišne kleti v Bohinjski Bistrici, rajonizacija planin, selekcija živine in ureditev pašnikov.

Svoj čas so imeli v Bohinju namreč najbolj moderno zorišno klet in ostalo mehanizacijo za izdelovanje sira. Zato je bilo razumljivo, da je bil bohinjski sir v kvaliteti vodilni sir v naši državi in jo znan tudi izven naših meja. Toda zorišna klet, ki so bile najmodernejše ob postavitvi leta 1883, so sedaj izrabljene in zastarele. Zato je treba resnično brez bojazni pogledati v oči: na letošnjem Novosadskem sejmu je bil ljutomerski sir za razred boljši od bohinjskega. Očitno je vzrok samo v predelavi, saj Ljutomerčani nimajo takih pašnih pogojev in dobre krme kot Bohinjci. Treba bo torej brez odlašanja modernizirati zorišne

kleti. Predvideno gradnjo skupne zorišne kleti v Bohinjski Bistrici, ki je središče sirarstva, bodo, če bodo dobili potrebna sredstva, pričeli že takoj prihodnje leto.

Drugi najvažnejši problem je ure-

ditev pašnikov. Novi zakoni o gospodarstvu z zemljišči in premoženjem bivših agrarnih skupnosti, namreč prepovedujejo pašo v gozdovih. Treba bo najti del sredstev za krčenje gozdov in ureditev teh v pašnike. Računajo, da bi z ureditvijo okrog 900 ha pašnikov razbremenili 10.000 hektarov gozdov. Stroški za krčenje enega hektara bi znašali predvideno okrog 600 tisoč dinarjev. Tako visoki stroški pa mlekarstvo seveda ne bo moglo prenesti, ampak bo treba pritegniti precejšen del družbenih sredstev. V prvem gospodarskem načrtu predvidevajo 120 hektarov novih pašnikov.

Kropa, 7. oktobra
Danes je bila v tovarni »Plamen« v Kropi konferenca komunistov, ki sta se jo udeležila tudi člana Občinskega komiteja tov. Kajdiš in Silar, z Okrajnega komiteja ZKS pa tovariš Vinko Hafner.

Po otvoritvi konference je bilo podano izbrano poročilo o delu osnovne organizacije ZK v Kropi, v katerem je bilo prikazano pozitivno in negativno delo organizacije v tovarni. Pri obravnavanju aktualnih političnih in gospodarskih vprašanj so analizirali

tudi krajevne činitelje, ki podoenjujejo krajevno organizacijo ZK kot celoto, še posebej pa tiste člane ZK, ki so na vodilnih mestih v političnih in gospodarskih organizacijah.

Uspehi, ki so bili doseženi v proizvodnji po osvoboditvi, so prav tako rezultat dela članov ZK, saj so v tovarni od leta 1947 povečali proizvodnjo za štirikrat pri nekaj manj kot enkratnem povečanju delovne sile, čeprav so osnovna sredstva le malenkostno dopolnila. Kljub dobrim uspehom v proizvodnji pa ZK ni zadovoljila z uspehi na področju političnega dela. Pomanjkljivo je politično delo v množičnih organizacijah, kjer vsa teža politične aktivnosti prerada leži na ramah posameznikov. To osnovno napako bodo skušali odpraviti s pogostejšimi sestanki in uvažanjem študijskih sestankov, ker bodo na ta način postajali člani sposobnejši in bodo dobili več zaupanja v samega sebe in okolico. V svojo vrsto bodo pritegnili več mladine.

C. R.

„Od mleka, masla, sira, blagostanje izvira . . .“

Zapis s kravjega bala v Bohinju

Bohinj, 7. oktobra

Letos je Bohinj še bolj romantičen kot druga leta. A kaj, ko se je to belo romantiko padlo tudi srebro na toploti. Muhastrno vreme to pot ni bilo naklonjeno bohinjskemu kravjemu balu. Z včeraj je sneg pobelil obronke Komarče. Z zasneženih planin so brhke »majerce« in postavni »majerji« danes prignali svoje trope v dolino. To je praznik zanje, zlasti za tiste, ki so prignali najlepšo in najbolj rejeno živino.

Originalnosti to bohinjske prireditve tudi tokrat pridružila originalna bohinjska zamuda. Iz oblakov je začelo rahlo rostiti, ko se je z Ukanca zaslišalo zvončkanje in vriski prihajajočih »majerjev«, »majeric« in sirarjev.

Liska, vodnica Petričevega tropa, je zvesto stopala za »majerco« Anico, ki je prignala trop s planine Jezero (1457 metrov nad morjem). Sledili so Andrejev, Drganov, Vrbančev, Ukčev trop itd. Vsega deset lepih tropov. Vmes pa so priganjali živino »majerji« s svojevrstno »fasengos«. Prava paša

za tisoče radovednih ljudi, ki so v špalirju pozdravljali bohinjske planšarje v narodnih nošah. Danes so postali popularni in prav je, da ti, vse leto

prireditve. S kravjim balom je pričel tudi teden zadrugne mladine Gorenjske.

Janko Rozman

STARI OBICAJI

Med starimi bohinjskimi običaji je tudi vpisovanje v zlato knjigo. Fanta, ki je postal polnoleten, sprejmejo v fantovsko družbo, prej pa ga vpišejo v zlato knjigo, kar je seveda združeno s smehom in zabavo

Predvdor praznuje

Predvdor, 7. oktobra

Prebivalci bivše občine Predvdor so od 2. do 7. oktobra letos že tretjič proslavili svoj krajevni praznik. Praznik so pričeli proslavljati s športnimi igrami in sicer s šahovskim in namiznoteniskim turnirjem domačih društev. V soboto so tamkajšnje organizacije položile vence na spomenik padlih borcev in talcev, nato pa so skupno krenili v prosvetni dom v Predvdor, kjer je domače društvo KUD »Matija Valjavec« izvedlo zelo uspešno akademijo. O pomenu krajevnega praznika in o razvoju gospodarstva v tem kraju je govoril sekretar osnovne organizacije ZK Tone Tičar. V nabito polni dvorani so nastopajoči želi mnogo priznanja in aplavza za lepo izvedeni program. Ob zaključku praznika 7. oktobra so v dopoldanskih urah sledile še športne prireditve, medtem ko so v popoldanskih urah odkrili spomenik padlim borcem in talcem v Spodnji Beli. Spomenik je odkril predsednik občinskega odbora SZDL Martin Košir.

Carman

SMRTNA NESREČA — AVTOMOBIL ZGOREL

Hotemaže, 7. oktobra

Danes ob 16.30 uri se je v Hotemažah smrtno ponesrečil Tone Brezar, delavec v »Planiki«, doma iz Srednje vasi. V vinjenem stanju je zavozil v hišo lastnika Pernuša, Hotemaže št. 8. Preden je stopil v avtomobil, je zapustil gostilno »Pri Gorjancu«.

Avtomobil, ki je bil last »Avtošole« iz Senčurja, je zgorel. Zdravnik, ki je prispel na mesto nesreče, je lahko ugotovil samo smrt. Brezar je zapustil ženo z dvema predšolskima otrokoma.

RAZSTAVA V TEDNU OTROKA V RADOVLJICI

Za teden otroka so v Radovljici v prostorih muzeja pripravili razstavo. Taborniška organizacija je tu razstavila svoje priprave, gimnazijci svoje najboljše risbe in grafikone, ki prikazujejo njihov uspeh in ostalo dejavnost. Tudi cibernički imajo tu urejen svoj kotiček. Pokazati so hoteli obiskovalcem svoje igrače in celo mail lutkovni oder. V tem tednu so otroci gledali posebno otroško kinopredstavo, cibernički so obiskali nekatere leške tovarno in položili cvetje na grobove padlih.

Beleška

DOM GORENJSKIH GASILCEV V KRANJU

Jezerko, 7. oktobra

»Predlagam plenum« je dejal predsednik OZZ Kranj Metod Rotar na današnjem plenumu na Jezerškem, »da pričnejo z akcijo za gradnjo osrednjega doma gorenjskih gasilcev v Kranju«.

Člani plenuma so z odobravanjem sprejeli ta predlog...

Dejstvo je, da je dom gorenjskih gasilcev potreben. Le-ta bi bil predvsem središče strokovnega usposabljanja gasilskega kadra, katerega na Gorenjskem močno primanjkuje.

In sredstva?

Sklenili so, da bodo za sedaj v ta namen uporabili 20% okrajnega gasilskega sklada. Gradnja bo postopna. Pomoč družbe pa bo brez dvoma potrebna. Sami gasilci bodo s prostovoljnimi delom izdatno pomagali.

Torej — dom bo. Kdaj — danes že ni moč povedati... I. A.

Poročilo o stanju otroške paralize v kranjskem okraju

V preteklem tednu smo prejeli 8 novih prijav o primerih otroške paralize, in sicer: 2 občina Radovljica, 1 občina Jesenice, 1 občina Skofja Loka, 1 občina Železniki in 3 občina Kranj.

Ker gre v enem primeru za šolskega otroka, ki se je zadrževal tudi v vrtcu, so iz epidemioloških razlogov zaprli vrtec in nekaj razredov šole.

Prireditve v „Tednu matere in otroka“ v Senčurju

Upraviteljstvo osnovne šole v Senčurju in tamkajšnje AMD sta ob Tednu otroka organizirala za učence

Predavanje v Kropi

V Kropi je bilo v četrtek zvečer v okviru tedna otroka predavanje o otroški paralizi, ki ga je imel dr. Slivnik iz Radovljice. Predavanja se je udeležilo nad 100 ljudi.

C. R.

LE DOBRIH STO METROV JE MANJKALO, DA NISO BILE TUDI JESENICE POBELJENE

Sneg, ki je zapadel v noči od petka na soboto je pobelil višje in tudi nižje vrhove Gorenjske. Vremenska napoved je prerokovala sneg le v višini 1203 m, a so je zmotila skoraj za polovico, saj je manjkalo le dobrih sto metrov, da niso bile tudi Jesenice pobeljene. Spriči sobotnega opoldanskega sonca so je sneg v nižjih legah stopil, ostal pa je še na Poljanah, Mežakliji, Planini pod Golico in drugih dokaj nizkih točkah v okolici Jesenic.

osnovno šolo razne športne prireditve. Za prvi razred osnovne šole je AMD Senčur s svojim avtomobilom pripravilo propagandno vožnjo po cestah občine Kranj. Spremljevalci so otroke med vožnjo seznanjali s cestno prometnimi predpisi in prometnimi nesrečami, ki jih lahko povzročijo nepravilni šofer ali pešec.

Za drugi razred osnovne šole so organizirali tekmovanje na skirojih. Prvo mesto je osvojila Marija Zveršen iz Srednje vasi pred Anico Jenko iz Srednje vasi. Za tretji razred je bilo tekmovanje v Zrečah. Prvo mesto je osvojil Franc Bregar iz Srednje vasi pred Milanom Martinjakom. Četrty razred je tekmoval v teku na 200 metrov. Najboljši čas je osvojil Franc Zlindra iz Srednje vasi.

Peti razred je tekmoval s samokolnicami. Prvo mesto sta osvojila Franc Ajdovec in Anica Osojnik pred Francetom Golobom in Francom Skofič. Šesti oddelek je imel kolesarske dirke. Najboljši čas je imel Franc Ajdovec. Prvo plasiranim učencem so po tekmovanju razdelili lepa praktična darila, šolske potrebščine in lično izdelane diplome.

R. Carman

LJUDJE IN DOGODKI

V Avstriji: ravnotežje se podira

Dasiravno je zadnje tedne v ospredju svetovne pozornosti predvsem suško vprašanje, ne bo odveč, če nekoliko prisluhnemo tudi dogajanjem pri našem severnem sosedu, v Avstriji.

Na to so nas med drugim spomnili tudi glasovi o nekaterih pogostejših stvarkah v tej državi. Pred dnevi so stvarkali peki v večjih mestih, delavci pri donavski družbi v Linzu, o tem, da bodo stvarkali, če ne bo šlo drugače, pa govorijo tudi trgovski uslužbenci.

Nekateri sindikalni funkcionarji iz vrst avstrijskih socialistov sicer mislijo, da stavke niso najprimernejše bojno sredstvo proletariata v borbi za njegove pravice, češ da sindikalna materialna pomoč stavkajočim prazni sindikalne blagajne in s tem slabi moč sindikata v nastopanjih zoper delodajalce. Toda v zadnjem času morajo ti funkcionarji vsaj na videz spreminjati to stališče, saj bi sicer tudi očitno prišli v navskriž s težnjami celotnega avstrijskega delavstva. Le-to je sicer v letih po drugi svetovni vojni prišlo do nekaterih koncesij (podržavljenje nekaterih ključnih podjetij, delno soddločanje v podjetjih, seveda le na socialnem področju, ne pa tudi v gospodarski politiki podjetij, izpolnjenost socialno varovanja itd.). Vendar pa se avstrij-

skemu delavstvu ne cedita v usta mleko in med. Zlasti visokokvalificirani kader obrača svoje oči v Zahodno Nemčijo, kamor ga vabijo boljši zaslužki.

Standard avstrijskega delavstva je začel v zadnjem letu čutiti tudi izdatko za novo ustanovljeno vojsko. Cene življenjskih potrebščin pa so v Avstriji letos poskočile povprečno za okrog 7 do 10%. Delavstvo zato zahteva povišanje plač in na ta način skuša dohitevati cene. Odtod tudi čedalje pogostejše stavke. Toda čeprav so delodajalci prisiljeni, da deloma popuščajo pred tem pritiskom, se izkoriščanje stopnjuje, ker se spričo povečevanja proizvodnosti dela delež plač v bruto produktu zmanjšuje.

Težnje delodajalcev po izdatnejšem prisvajanju presežne vrednosti in s tem po čim obilnejših profitih je moč že zlasti razločno čutiti v nastopanjih meščansko-klerikalne Ljudske stranke po zadnjih parlamentarnih volitvah, ki so bile letos maja. Do teh volitev je imela Ljudska stranka le enega poslanca več (skupno 74) v 165-članem parlamentu kakor Socialistična stranka (ki je imela 73 poslancev). Razen teh je sedelo v parlamentu še 14 poslancev pronacistične stranke (VdU) in 4 poslanci KPA. Skoraj enako močni sta Socialistična in Ljudska

stranka sklenili vladno koalicio. Oba partnerja sta si razdelila položaje po preporecu »pol meni, pol tebi«. Ta fifti fifti zasedba položajev se kaže v vladi, v sindikatih, v občinah in drugod. Tako ima Avstrija meščansko-katoliškega kanclerja, podkancler pa je socialist. V občinah, kjer je župan socialist, je praviloma podžupan eden izmed voditeljev Ljudske stranke in obratno, itd.

Na letošnjih volitvah pa je Ljudska stranka povečala število svojih mandatov v parlamentu za 8 (na račun razpadajoče pronacistične stranke), socialisti pa le za 1 (na račun KPA). Tak volilni rezultat je prevelik prejšnje ravnotežje med avstrijskima koalicijskima partnerjema v korist Ljudske stranke. Tako je desni konj v tej dvopregi lahko začel bolj stezati glavo k jaslim in odrivati tekmece. Zlasti se to pozna na področju, na katerem se je v glavnem sukala že predvolilna borba: na področju državnih ključnih podjetij, pri čemer gre v bistvu za vprašanje vloge države v gospodarstvu. Medtem ko je bil prej Waldbrunner, eden izmed prvakov Socialistične stranke, minister za promet in podržavljenja podjetja, se je po volitvah to njegovo ministrstvo zožilo samo na promet, upravljanje podržavljenih podjetij pa je pre-

šlo pod pristojnost celotne vlade. Hkrati pa so podržavljene banke ostale pod finančnim ministertvom, ki je v rokah Ljudske stranke. Na ta način je Ljudska stranka lahko začela močnejše vplivati na razvoj gospodarstva.

Socialistična stranka smatra, da so podržavljena podjetja in njihova nadaljnja rast osnovni pogoj za gospodarsko in politično samostojnost Avstrije. Ljudska stranka, ki je predstavnica privatnega kapitala, pa teži za tem, da sredstev, ki jih ustvarjajo podržavljena podjetja, ne bi uporabljali za nadaljnji razvoj teh podjetij, marveč da bi jih odvajali v državni proračun, v katerega pa naj bi zato pritekalo manj davkov privatnih podjetnikov. To je težnja po večjem profitu privatnega kapitala, še več, to je v bistvu težnja po reprivatizaciji podržavljenih podjetij.

Ta borba obeh vodilnih avstrijskih političnih strank, ki se zaostčuje, odkriva še nekaj: oportunizem nekaterih vodilnih funkcionarjev v vrstah Socialistične stranke in socialistične frakcije v sindikatu. V koaliciji z meščansko Ljudsko stranko so mnogi vodilni funkcionarji Socialistične stranke običajno iskali praktično rešitev posameznih problemov na škodo idejnega, načelnega programa svoje stranke, pri čemer pa so s se bolj razpetimi jadrji jadrili v sporazumajstvo, samo da bi ohranili koalicio pri življenju. V sedanjih pogojih, ki jih Ljudska stranka zna izkoristiti sebi v prid, pa nekateri po letih, predvsem pa po miselnosti mlajši funkcionarji v vrstah socialistov niso več zadovoljni s takim ravnanjem.

Med mlajšimi najdete take, ki ugotavljajo tole:

»Nam mlajšim ni prav, kajti čutimo, da nas starejša generacija nekeko odriva od vodilnih položajev, ki jih čuva zase. Res je, da imajo oni dolgoletne izkušnje, toda v marsičem ne dohitevaajo več časa, ki prinaša nove zahteve, nove naloge. Tudi v tem je eden izmed vzrokov, da smo na letošnjih volitvah povlekli krajšo slamicu.«

Se odločnejši posamezniki po odhajajo celo ostrejšo sodbo: »Nekateri naši starejši kolegi se preveč trgajo od nas. Zgodijo se pogosto, da se kateri izmed njih vrne z zasedanja ali posvetovanja, pa spravi gradivo v svoj arhiv, naših vprašanj, kaj so novega sklepali, pa se otresejo s odgovorom, češ da ni bilo nič posebnega. To vzbuja čisto občutek, da se nekateri starejši kolegi oklepajo vodilnih funkcij, ne več toliko zaradi ideje, marveč zaradi položaja, s katerim so v zvezi tudi osebne ugodnosti.«

V očitkih »mlajših« je mnogo resnice. Po njihovih izjavah sodeč so njihove težnje usmerjene k radikalnejšemu boju s političnimi nasprotniki. Vendar bi bilo za zdaj že težko kaj določnejšega trdit, kakšna bo spričo teh »mlajših« težnja nadaljnja usoda avstrijske koalicije, ki je doslej kdaj pa kdaj spreminjala stopnjo svoje trdnosti. M. Z.

Šport in telesna vzgoja šport in telesna vzgoja šport in

„Ne potrebujemo drugega, kot primerne prostore!“

pravijo funkcionarji šahovskega društva Kranj

»Šah v Kranju postaja čedalje bolj priljubljena igra. Posebno po vojni se je razširil med delavsko vrsto in zamejema vedno širše plasti naše mladine. Naši člani so dosegli vidne uspehe v slovenskem šahu,« so mi povedali funkcionarji SD Kranj.

Šah kljub precejšnji množičnosti še ni odigral tiste vloge, ki bi jo si čer moral. Kje so vzroki? Odgovor lahko dobimo že iz naslova, toda potrebno je napisati o tem malo več. Kranjski šahisti so res dosegli lepe uspehe. Njihovi člani zastopajo Slovenijo na tradicionalnem šahovskem dvoboju Hrvatska : Slovenija, udeležujejo se raznih turnirjev republiškega značaja, do lani so bili moštevni prvaki Gorenjske.

SD Kranj je pobudnik in organizator tradicionalnega spominskega šahovskega turnirja v počastitev rabskim žrtvam. Ta turnir imamo vsako leto od 1953. leta, ko je bila odkrita

spominska plošča 4000 žrtvam, med katerimi je največ Slovencev.

Pri vzgoji mladine je SD Kranj veliko naredil. Iz mladine je vzgojil odlične šahiste: Cudermana, Sieherla, Bavdeka in druge. Barve njihovega društva na prihodnjem državnem šampionatu bosta branili Ing. mojster Stojan Puc in mladi Cuderman. To je vsekakor lep uspeh, ker se do zdaj slovenski šah zastopali v glavnem ljubljanski igralci.

Toda mladine je še vedno premalo. Največji vzrok je ta, da SD nima svojega prostora. Kljub prošnjam in intervencijam ga še niso dobili.

Zdaj, ko vedno več govorimo o vzgoji mladine, bi ji morali največ nuditi. Pri nas je drugače: mladino izglablamo. Šolska mladina, ki čaka na vlak, bi lahko čakala pri šahu. Zdaj so pa njena pota čisto drugačna, prihaja na postajo prezgodaj, pijančuje, kvarta in se potepa.

Niso redki primeri, da mladina igra šah po gostilnah za denar, za alkohol. To so vsekakor nekoristni in ne- vzgojni pojavi. Borimo se proti povzročiteljem nereda, ki ga po večini povzročajo pijanci, mladini pa dopuščamo tako početja. Na tak način nemoralnega življenja ne bomo zlepa zatrli. Če se želimo izogniti takim pojavom, potem pričnimo pri vzgoji naših najmlajših. Za napačno vzgojo mladine smo krivi starejši, zavedajmo se tega!

»Če bomo dobili prostor, se upamo številno mladih šahistov potrojiti. Namravamo pritegniti čim več mladine iz delavskih vrst. Zato je nujno, da je lahko pridobiti — težje jo je začim prej dobimo svoj prostor. Mladino držati, zaradi tega apeliramo na organe ljudske oblasti, da uvidijo to nujnost in nam pomagajo,« so na koncu povedali organizatorji šaha v Kranju.

Funkcionarji SD Kranj so res marljivi; organizirali so pri DPD »Svoboda« na Gorenjskem 18 šahovskih sekcij, kar je brez dvoma lepo število. Organizirali bodo podobno sekcije tudi po vaseh.

Dela pri vzgoji mladine je ogromno, toda brez svojih prostorov ne bomo uspeli. Drugje na to bolj gledajo. Jesenice, Ljubljana in drugi imajo zelo lepe prostore. V drugih republikah imajo celo domove, nam Kranjčanom, ki smo med gospodarsko najmočnejši mesti v državi, pa vsaj skromnega prostora ni mogoče dobiti.

Velik uspeh jeseniških šahistov v Franciji

Šahisti Zelenarne Jesenice so kot metalurška reprezentanca Slovenije na povabilo društva izseljencev v Severni Franciji odpotovali na 10-dnevno gostovanje v Francijo. Ogledali so si lepote Pariza in se nastanili v mestu Sallavnni, kjer je sedež društva izseljencev, ki bivajo v Franciji že nad 30 let.

Nadvse pripravljeni sprejem, ki ga je priredil župan omenjenega mesta ter društva in organizacije, je napravil močan vtis na goste iz Jugoslavije. Poslovilni večer je bil prav tako pripravljen. Prisotnih je bilo 200 slovenskih rudarjev, predstavniki sindikalnih in drugih organizacij ter jugoslovanski konzul.

Na svoji turneji po severni Franciji so odigrali naši šahisti štiri tekme. Prvo v mestu Seminu proti izbranemu moštvu tega mesta, ki so ga premagali s 4 : 2. Naslednjo tekmo so odigrali v mestu Lille proti prvaku Se-

verne Francije, kjer so dosegli isti uspeh 4 : 2. Tretjo tekmo z rezultatom 6 : 2 so odigrali v mestu Avignonu in četrto v mestu Sallavnni z rezultatom 5 in pol : pol.

Šahisti jeseniško Zelenarne, ki jih je vodil po turneji podpredsednik kluba Janko Burnik, so doživeli na gostovanju v Severni Franciji izreden uspeh.

Zadnji športni dogodki

I. zvezna liga

CRVENA ZVEZDA : HAJDUK 3:0 (0:0)
LOKOMOTIVA : VELEZ 5:2 (4:0)
ZAGREB : VOJVODINA 2:3
SARAJEVO : DINAMO 1:2 (0:2)
VARDAR : BUDUCNOST 1:1
RADNIČKI : PARTIZAN 3:1
SPARTAK : BSK 1:2 (0:2)
V vodstvu CRVENA ZVEZDA

I. conska liga

LJUBLJANA : ULJANIK 1:5
ODRED : SPLIT 0:1 (0:1)
TREŠNJEVKA : GRAFIČAR 2:1 (2:1)
SIBENIK : REKA 1:2
METALAC : TURBINA 2:2
JADRAN : TEKSTILAC 4:2
V vodstvu SPLIT

Ljubljansko - primorska liga

BRANIK : KRIM 5:0
GRAFIČAR : SLOVAN 3:1
TRŽIČ : ILIRIJA 3:2 (2:1)
NOVA GORICA : TRIGLAV 3:1

Najmlajši so tekmovali

Jesenice, 7. oktobra

Ljudska tehnika na Jesenicah je pripravila ob zaključku Tedna otroka za najmlajšo prijetno doživetje. Nad 100 pionirjev se je zbralo danes do polnoč pred domom »Partizana« in se prijavilo za tekmovalce s skiroji. Ve- likemu zboru mladih tekmovalcev se prisostvovali starši in ostalo občinstvo. Vodstvo in priprave za to tekmovalce je prevzela Ljudska tehnika, izvedbo tekem pa Avto-moto društvo.

111 mladih tekmovalcev je preizkusilo svoje sposobnosti na skiroju. Tekmovalci so dokazali, da tudi naši najmlajši radi gojijo šport. Proga je bila dolga 200 m. Najboljši tekmovalci so bili nagradjeni. Vrednost vseh nagrad je znašala 10.000 dinarjev, vsi sodelujoči pa so bili povabljeni tudi na zakusko.

Ljudska tehnika s predsednikom Rjancem v čelu in Avto-moto klub zasluzijo javno pohvalo, ker sta za Teden otroka pripravila najmlajšim prijetno tekmovalno. Občinski sindikalni svet, sindikat Zelenarne in jeseniška podjetja, ki so prispevala k izvedbi teh tekem v denarju in dari-

lih, so dokazala pravilno razumevanje do naših najmlajših.

U.

CESTITAMO

To dni je praznoval svojo petdesetletnico Franc Oman iz Stražišča, ki zasluži vse priznanje za svoj neumoren trud, delo in prizadevanje v telesnovzgojni organizaciji TVD »Partizan«. Kot odlični organizator ter telovadelec je že pred vojno sodeloval pri »Sokolu«. Takoj po osvoboditvi je zbral v Stražišču redke preživle ljubitelje telovadbe in začel z obnovitvijo fizikulturne organizacije. Najprej je bil postavljen na pogorišču bivšega Sokolskega doma nov dom, ki so ga leta 1953 še povečali. Pod jubilejnim predstvom in s pomočjo vadijskega zbora je društvo naglo napredovalo, tako da je zlasti letos doseglo pomembne uspehe celo na državnem prvenstvu, kjer je osvojila prva, druga in tretja mesta. Jubilarne zrele ter preudarne smerice so upoštevane tudi pri O- krajni zvezi in Zvezi TVD »Partizan« Slovenije.

Povsod priljubljenemu, vedno rasmajanemu ter izredno delav- nemu jubilaru iskreno čestitamo in želimo še mnogo uspe- sov v organizaciji »Partizan«! TVD »Partizan« Stražišče

Drobne vesti

V nedeljo so taborniki organizirali namiznoteniško tekmovalce. Sodelo- valo je 6 ekip. Prvo mesto so zasedli gojenci Usnjarskega tehnikuma.

Pretekli teden je bil v Domžalah »strelski teden«. Vsako popoldne je bilo veliko mladih strelcev na strelišču. To je dokaz, da se bo ta šport v Domžalah kmalu dobro razvil.

ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI

Ob vsaki zibelki dve krsti

Večina avstrijskih delavskih in nižjeuradniških družin si skuša obdr- žati svoj standard s tem, da se otepi- lje otrok, tako da se lahko zaposli- ta mož in žena. Največ družin ima le po enega, kvečjemu dva otroka, v števil- nih družinah pa sploh ni slišati otro-škega čebljanja.

Tako na primer na Dunaju rapidno nazaduje število rojstev. Na 1000 Du- najčanov odpade komaj 7,3 novoroje- nih, medtem ko pride na pr. na 1000 Beograjčanov pa 31,8 novorojenčkov. »Na Dunaju stojita ob vsaki zibelki dve krsti«. S temi besedami Dunaj- čani sami opišejo problem svoje usi- hajoče natalitete. Ko pa so dunajski volivci opozorili nekega poslanca, da bo na ta način Dunaj v 150 letih izu- mrl do zadnjega moža, se je poslanec hudomušno izmaknil odgovoru, čes: »Nič zato, bo tedaj že še živel kak drug Avstrijec, da bo pokopal tega poslednjega Dunajčana.«

Vzrok za nazadovanje natalitete je deloma tudi v hudi stanovanjski sti- ski, ki žuli vsa avstrijska mesta. Tako so n. pr. na Dunaju za 10 do 12 tisoč stanovanj, ki se letno oddajajo v na- jem, potrebuje okrog 50.000 nujnih pro- storcev. V Salzburgu pa je okrog 42.000 gospodinjstev in lo okrog 22.000 sta- novanj. Terno zadene, kdor dobi sta- novanje v kakem novem bloku, ki jih gradi dunajska občina in kjer so na-

jemljino razmeroma nizke. Številni iskalci stanovanj pa radi plačajo po več tisoč šilingov podkupnine, samo da bi prišli do strehe nad glavo.

Na nadaljnja vprašanja, kaj sodi o padanju števila rojstev, pa marsika- teri Avstrijci odgovorijo tudi takole:

Mesto v rečni strugi

Zo nekaj let čudi italijanske arhe- ologe skrivnostni pojav velikega šte- vila dragocenih starih etrurskih vaz v izločkih mnogih antikvariatov po vsej Italiji. Italijansko policijo so ob- vestili zaskrbljeni arheologi, med ka- terimi so nekateri domnevali, da gre za izredne primere falsifikatov. Itali- janska policija je v enoletnem potr- pežljivem zasledovanju odkrila skriv- nost teh vaz in omogočila senzacio- naдна arheološka odkritja. Zasledova- nje je šlo od antikvariatov in turis- tov, pri katerih so našli vase, pre- ko vrste sumljivih prekupčevalcev in preko več ali manj obvečenih priči do čudovitih ribičev iz ustja reke Pad. Njihovega šefa je policija iskala že vrsto let zaradi nekaj ubojev, ki jih je imel na vesti. Tu se je zanka raz- vozljala. Namesto jegulj so ti ribiči iskali etrurske vase iz ruševin antič- nega etrurskega mesta, ki je bilo zna- no pod imenom Spina. To mesto je obstajalo pred 2400 leti. Nato so ga zalile in z blatom prekrile močvirske vode Belfiora in Valle Pena v poreč- ju blatne reke Pad.

ŠTEVILNA DRUŽINA NORDI

Na podlagi nekaterih ohranjenih latin- skih virov je bilo znano, da je obsto- jalo mesto Spina, znamenito etrursko naselje v dolini reke Pad. Mesto Spi- na je bilo odedeljeno od velike etru- rške federacije, ki je bila nekoč na današnjem ozemlju Toskane, ki dolguje svoje imo nekdanjim stanovalcem te- ga kraja. V ohranjenih latinskih tek- stih je zanje zapisano ime »Tusci«. Točen kraj, kjer je bila nekoč etru- rška kolonija Spina, je bil neznan.

Kraj, kjer je bilo mesto Spina, so našli ribiči v močvirju Belfiora, ne da bi za to vedeli. Njih so zanimalo edino etrurske vase, ki so jih lahko prodali za velik denar. Prenehali so z lovom na jegulje, ohranili so samo firmo. Posvetili so se samo temu — daleko bolj koristnemu in dobičkanos- nemu opravilu, — namreč iskanju an- tičnih amfor, do katerih ni bilo tež- ko priti, ker se je bilo treba samo ne- kaj metrov potopiti.

Kako dolgo so ti »ribiči« ukvarja- jo z iskanjem teh dragocenosti, ni še znano, toda cenijo, da je bilo do se- danj prodanih okoli 1700 izredno dra- gocenih vaz. Šef te skupine potaplja- čev in lovcev na vase Michel Nordi (družina Nordi, ki živi v tistem kraju, ima okrog 400 članov) je razporejal delo in ker mu ni nihče nasprotoval,

»Res, da je zdaj konjunktura in je v Avstriji pri okrog 2,2 milijona za- poslenih le okoli 70.000 brezposelnih (pozimi so seveda to število znatno poveča), toda ... kdo ve, kaj nam lah- ko še prinese čas.«

M. Z.

SPINO JE ZALILA VODA PRED 1900 LETI

Se ena nesreča se je pripetila Mic- helu Nordiju. Ko je policija stvar od- krila, se je začela zanimati za samo družino Nordi in odkrila, da je Michel nevaren zločinec, ki mu je že nekaj let na sledi zaradi ubojev, ki jih je zagrešil.

Brž ko je bilo natančno ugotovlje- no, so pričele številne ekipe arheo- lov delati v belfiorskih močvirjih. Podvodna raziskavanja so bila izred- no plodna in dosedanj rezultati so prav senzacionalni za proučevanje stare Etrurije. In kakor je bil z raz- kopavanjem lave Vezuva, ki je v 70- letih pred n. št. zasula mesto Pom- peje, odkrito nedotaknjeno nekdanje rimsko mesto, tako so bile v deli re- ke Pad odkrite nekdanje zgradbe et- rurskega mesta Spina. Velika dela, ki jih opravljajo, so odstranila mnogo vode in iz vode in blata se dviga nekdanja Spina.

STARE PODZEMELJSKE KANALIZACIJE

Etrurci so v deželi Comacchio v o- kolici Ferarre izsuševali močvirje s spletničeno, ki je danes ne poznamo. Toda v času dolgih vojn niso mogla mesta dovolj paziti na »oskrbovanje podzemeljskih kanalov, zato je prišlo do zamašitve, izliva vode in preplavl- janja dežele. V Toscani se je to zgo- dilo v 90-tih letih pred n. št., toda 3 stoletja kasneje se je to ponovilo v območju močvirja reke Pad, kjer je bila Spina.

Se prve ruševine nekdanje Spine, s katerih so odstranjene naplavine, ka- žejo na izredna odkritja, katera šele predvidevajo. Iz blata so izgrebli iz- redne primere nakita iz masivnega zlata in izkopali starogrški kandelab- er v bronu iz IV. stoletja pred n. št. Arheologi so z žalostjo ugotovili, da je močvirsko blato mnogo manj varo- valo Spino kot lava stare Pompeje. V času svojih »arheoloških« izkopavanj družina Nordi ni samo izvelela in prodala mnogo dragocenih predmetov, temveč jih je mnogo več polomila in poškodovala.

Pionirske tekme v Kropi

Društvo »Partizan« iz Kroe je v sredo priredilo v okviru Tedna otroka Pionirske tekme v teku in skokih. Tekmovalo je 80 tekmovalcev iz Kro- pa in Kamne gorice. Zmagala je Kam- na gorica v razmerju 115:79 točk. Tudi v igri »Med dvema ognjema« so zma- gali pionirji in pionirke iz Kamne go- rice.

Rezultati atletskega dvoboja pionir-jev osnovne šole Kroe in Kamne go- rice:

Tek na 100 m — pionirji
1. Solar Jaka, Kropa 18.0 sek.
2. Bizjak Marjan, Kropa 18. 2 sek.
3. Poljšak Boris, Kamna gorica 19.0 sek.

Tek na 200 m — pionirji
1. Benedičič Franc, Kamna gorica 35.0 sek.
2. Ropič Janez, Kamna g. 35.5 sek.
3. Grile Frido, Kamna g. 35.5 sek.

Tek na 300 m — pionirji
1. Kržišnik Bogomir, Kropa 58.0 sek.
2. Čaus Tomaž, Kropa 62.0 sek.
3. Koselj Tone, Kropa 62.3 sek.

PIONIRKE

1. Jesenko Tinka, Kamna g. 20.0 sek.
2. Tomažević Pavla, Kropa 20.1 sek.
3. Košir Stanka, Kamna g. 21.0 sek.

PIONIRKE

1. Rajhard Marija, Kamna gorica 38.0 sek.
2. Rešek Mojca, Kamna gorica 38.0 sek.
3. Pogačnik Minka, Kamna gorica 39.0 sek.

PIONIRKE

1. Koselj Ivanka, Kamna gorica 72.5 sek.

Skoki v višino — pionirji

1. Kržišnik Bogomir, Kropa 115 cm
2. Plut Janez, Kamna gorica 110 cm
3. Ropič, Kamna gorica 105 cm

Skok v daljino — pionirji

1. Plut Janez, Kamna gorica 386 cm
2. Kržišnik Bogomir, Kropa 323 cm
3. Freljih Vinko, Kamna g. 320 cm

PIONIRKE

Rjhard Marija, Kamna gorica 85 cm
Leš Ivka, Kropa 80 cm
Smrekar Anica, Kropa 75 cm

PIONIRKE

Rešek Mojca, Kamna gorica 208 cm
Smrekar Anica, Kropa 248 cm
Plevnik Magda, Kamna gorica 244 cm

► Mali oglasi

Jabolka za žganjekuho in bruske moštarice za mošt, večjo količino prodam. Ribnikar Anton, Predoslje 95.

Prodamo: več gostinskih miz z lesenitno oblogo in več gostilniških stolov, vse po zmerni ceni. Poizve se v Pekariji Tržič.

Borove plohe, suhe, 50 mm, prodam ali zamenjam za elektromotor 2 do 4 KM. Eventuelno tudi kupim. Naslov v upravi.

Prodam železni štedilnik in električni števce, Govekar, Kalvarija, nova hiša, Kranj.

Prekleujem št. bl. 21485 izdan v Komisijski trgovini v Kranju dne 28. 8. 1956. Senk Marija.

Prodam po ugodni ceni: travnik 1/2 ha k. o. Kranj — Brezje, železja za 2 štedilnika, staro okno in žaluzije, sod za namakanje ter okenske železne mreže. Poizve se Kranj, Prešernova 13/II.

Sprejem mehanikarskega vajenca. Senčur 192.

Krojaški šivalni stroj, dolgi čolnček v brežbičnem stanju za 25.000 din prodam. Torkar, Višelnica 18, Gorje — Bled.

► Kina

KINO »STORŽIČ« KRAJ
8. oktobra, avstrijski film »DVA V AVTU« ob 16., 18. in 20. uri.
9. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 16., 18. in 20. uri.
10. in 11. oktobra, ameriški barvni film »OVERLAND PACIFIK« ob 16., 18. in 20. uri.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO
9. oktobra, ameriški barvni film »OVERLAND PACIFIK« ob 19.30. uri.
11. oktobra, ameriški film »ČUDEZNI OTROK« ob 19.30. uri.

KINO »SVOBODA« STRAZISCE
10. oktobra, ameriški film »ČUDEZNI OTROK« ob 19. uri.

KINO NAKLO
10. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 19.30. uri.

KINO RADOVLJICA
9. in 10. oktobra, italijanski film »DESET LJUBAVNIH PESMI«, v torek ob 20. uri, v sredo ob 17.30. in 20. uri.

► Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAJ
Sreda 10. oktobra ob 20. uri premiera — izven Anton Tomaž Linhart: »TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI«.

► Nesečce

Aloja Sušnik, delavec v »Tiskanih«, stanujoč Zg. Besnica 10, je padel s kolesom in si rani desno stran hrbta. Poškodba je srednje teža. Stane Gantar, računovodja pri podjetju »Merkur« Kranj in Darinka Cimperman, nameščenka z Gorenje Save, sta bila zaradi poškodb pri prometni nesreči prepeljana na neugodno kliniko v Ljubljano. Ivan Logar, nameščenec pri »Merkur« Kranj, je bil pri prometni nesreči lažje poškodovan po desni strani obraza.

► Objave

OBJAVA

V ponedeljek, 8. oktobra 1956 gostuje v Kranju Kulturno-umetniško društvo »Vančo Perke« iz Makedonije. Na programu je nastop moškega in mešanega pevskega zbora, nastop folklorne skupine z makedonskimi plesi in solopetje ob spremljavi orkestra. Predstave bodo v zgornji dvorani Sindičnega doma v Kranju in sicer: za mladino ob 16. uri, za ostalo občinstvo pa ob 20. uri.

Na obisk vjudno vabi vse Kranjčane Občinski odbor SZDL Kranj.

RAZPIS

Občinski ljudski odbor Tržič razpisuje mesto služitelja za nižjo gimnazijo v Tržiču.
Pogoji: telesno zdrav, starost 30 do 40 let, politično neoporečen, več vseh domačih opravil.
Nastop službe je možen takoj.
Prednost imajo občani občine Tržič, kateri imajo stanovanje, ki bi prišlo v posest za zamenjavo, tako da bi imel služitelj stanovanje v gimnaziji v Tržiču.
Plača po uredbi.
Prijava je poslata Občinskemu ljudskemu odboru Tržič do 15. novembra 1956.

RAZPIS

Komisija za razpis mesta upravnika Otroških jasl v Tržiču razpisuje delovno mesto upravnika Otroških jasl Tržič. Kandidat za to mesto mora izpolnjevati enega izmed tehle pogojev:
a) Medicinska sestra
b) Otroška negovalka s tečajem za vodstvo jasl in s triletno prakso na vodilnih položajih v podobnih ustanovah.
Prošnje s podatki o dosedanjih zaposlitvah pošljite najkasneje do 21. oktobra 1956 na Občinski ljudski odbor Tržič.

Vsem sorodnikom in znanecm sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dobi oče

STERN JANEZ

posesnik, Huje št. 5
Pogreb dragega pokojnika bo v torek ob 16. uri na kranjsko pokopališče.

Zalujoči: žena in otroci

Predavanje o televiziji na Jesenicah

Društvo inženirjev in tehnikov, ki organizira stalna strokovna predavanja za svoje članstvo in ostale, je povabilo na Jesenice strokovnjaka televizije, asistenta Elektrotehnične fakultete iz Ljubljane tov. ing. Vadima Maraševa. Ta je predaval v četrtek zvečer v polno zasedeni dvorani Delavskega doma o razvoju televizije in ilustriral predavanje s slikami na epidioskop. Jesenčanji so si lahko ogledali televizijski aparat, ki ga je imel predavatelj s seboj.

Spor zaradi kože

L. J. s Kokrice pri Kranju je dne 1. 7. 1956 na Kokrici z lesenimi vilami pretepel F. L. ter mu po glavi in ostalih delih telesa prizadejal lažje poškodbe. Zaradi tega dejanja se je zagovarjal pred sodiščem, češ da je prišlo do pretepa in prepira, ker mu F. L. ni pustil goniti kože po svojem svetu. Sodišče je obdolženca obsodilo zaradi lahkinih telesnih poškodb na 14 dni zapore pogojno za dobo 2 let.

Prilastila si je tuj denar

I. S. doma v bližini Škofje Loke je že aprila 1953 na svojem domu sprejela od blagajnika KZ Bukovice din 20.000 za svojo stanovalko K. H. na račun lesa, ki ga je K. H. prodala KZ Bukovici. Tega zneska ni ni odvedla naprej, ampak si ga je pridržala. Ko je K. H. pregledovala potrdila in obračunala s KZ Bukovico, je ugotovila, da tega zneska ni prejela. Ugotovljeno pa je bilo, da je na ustreznem blagajniškem izdatku podpisana kot prejemnica I. S. To prilastitev denarja je obdolženka zanikala, vendar je sodišče na podlagi izjav oškodovanke, blagajnika, ki je izjavil, da je znesek izročil I. S., ter strokovnega mnenja izvedenca, da je podpis na blagajniškem izdatku od I. S., prišlo do zaključka, da je ta denar zatajila in jo obsodilo na mesec dni zapore. Razen tega pa mora oškodovanke vrniti tudi zatajenih din 20.000.

Ukradel je dvokolo

Ivan Brezar, kmečki delavec iz Smartnega pri Cerkljah je dne 15. 8. izpred neke gostilne v Smartnem ukradel kolo, vredno okrog din 20.000 in ga skril na njivi. Ko so organi LM ugotavljali storilca te tatvine, so prišli do zaključka, da je verjetno Brezar ukradel kolo. Brezar je najprej tajil, da bi kolo ukradel, končno pa je pod težo dokazov klonil. Ko je odšel z milničnikom, da pokaže, kam je skril kolo, se je med potjo organu LM uprl, ga napadel in skušal pobegniti, kar pa se mu ni posrečilo. Ob tej priliki je tudi organu LM prizadejal lažje poškodbe. Zaradi teh dveh kaznivih dejanj je bil od sodišča obsojen na 1 leto in 2 meseca zapore.

Zaradi tatvine v zapor

A. M. je bila za gospodinjstvo pomočnica pri C. J. v Tržiču. V avgustu in septembru letos je v stanovanju, kjer je bila zaposlena, vzela razne stvari, med drugim tudi blago, din 28.500 gotovine, 100 DM in igralne karte. Na glavni obravnavi je obtoženka vse tatvine priznala. Sodišče jo je obsodilo zaradi teh tatvin na 4 mesece in 15 dni zapore.

Vročekrvnež za zapahi

E. V. s Primskovega pri Kranju je precej vroče krvi. Tako se je dne 16. 9. 1956 na svojem domu sprl z očetom in ga napadel s kuhinjskim nožem. Ko je v spor posegel organ LM, je vročekrvnež napadel tudi njega. Za tako postopanje je stal pred sodiščem, kjer je dejanja priznal. Zagovarjal pa se je, da je bil močno vinen in je iskreno obžaloval storjena dejanja. Ob upoštevanju teh okoliščin ga je sodišče obsodilo na 2 meseca in 10 dni zapore. Kazen ga bo verjetno spametovala, da bo v bodoče mirnejši.

MOŽJE IZ CHOCA

Slabše je kot v Muzu, mnogo, mnogo slabše! Slabše ravnaajo z nami, slabša sta tudi hrana in klima. Tam so bili nastavljeni kot delavci večidel črnci, tu pa je množica belcev: Slovanci, Germani, potem nekaj romanske krvi in razen sedmih Amerikancev celo dva Angleža in dva ali trije Nordijci. V svojem življenju sem opazil nekaj povsem značilnega, da so namreč Angleži sicer res vedno zraven, kjer je nevarno, kjer izživajo zanimive pustolovščine, ali pa kjer vabijo neznana ozemlja k novim odkritjem in raziskovanju, toda vedno si znajo urediti zadevo tako, da so nazadnje pravi uživalci zmeraj le oni sami, medtem ko ostane vse težko delo drugim, ki hodijo zanje po kostanj v žerjavico. Zato tudi ni nič čudnega, da delata tu v Chocu le dva Angleža. Povprečna tipa sta in po njunem govorjenju bi človek sodil, da sta doma ne daleč od beznic Whitechapela ali Wappinga, kajti njun besedni zaklad je bogat najodvratnejših psov.

Delo, ki so ga dodali Samu in meni in s katerim se ukvarjajo sedaj že četrty teden, je nemarno, ker izčrpa najino silo, ruši živce in uničuje telo. Težka, moreča vlaga, potem pa vročina, naravnost nabita z mrličnimi napadi in stanje do pasu v peščeni kaši, ki traja vsak dan polnih dvanajst ur, vse to učinkuje na nas strahotno in pa — nekako svojstveno. Ta svojstvenost je pravzaprav tisto, kar je pri vseh zadevah najstrahotnejše, ker si je ne znamo razlagati. Včasih garamo kot obsedeni, strahotno sopeč in ihtec ter buljimo pri tem na lopato ali krampe, ki ju vihtimo v rokah, na nič drugega, ali pa delamo godrnjaje in se zlobno oziramo na vojake in paznike, dokler ne začno obdelavati naših golih hrbtov s kroglicami vlažne ilovice, ki zapuščajo skelečta mesta, kamor zadenejo, in nam obetati bič. Tudi v prostih urah sedimo ali ležimo v majhnih skupinah in molčimo. Kajti dostikrat je prokleta vročina tako moreča, da ne zatismo vso noč očesa. Nikomur se ne ljubi pogovarjati ali celo šaliti se. Postali smo neme živali.

Pri obdeli slonimo z naprejš nagnjenimi zgornjimi deli telesa nad skodelami in goltamo krčevito, kar le moremo ali pa si kupujemo žganja in pijemo čez mero. V začetku pri tem jokamo, ker nam je hudo, ko se zanišljamo v brezmejno gorje svojega ničvrednega življenja, pozneje pa se pogreznemo v globoko razmišljanje in si delamo sijajne načrte za bodočnost. Čim težje so ti načrti izvršljivi, tem lažje izvedljiva se nam zdijo njihova zasnova. — Marsikdo omahne pri tem stanju v spanju podobno nezavest, iz katere se prebujajo čez nekaj ur

V naši državi proslavljamo Teden muzejev že od leta 1954, medtem ko so drugod po svetu začeli s tem šele letos. Težišče muzejskega dela je v popularizaciji vzgojne vloge, v posredovanju izobrazbe mladini in širokim ljudskim množicam. Muzeji, ki posvečajo pozornost vzgojnemu vprašanju, so v tujini zelo upoštevani. Tudi pri nas naj bi muzeji predstavljali ustanove, ki so vsestransko trudijo za dvig kulturne ravni človeka. Priказovali naj bi razen zgodovine tudi slike pokraj in naselij ter njihovo kulturno podobo.

Škofja Loka, 5. oktobra... Vse dopoldne že neprestano lije. Sicer slikovito mestece ni ob takih dneh prav nič mikavno. Kam zdaj? Lepaki na ulicah opozarjajo na pričetek muzejskega tedna in vabijo občinstvo na ogled posameznih zbirk. Nudi se mi torej lepa priložnost za sprehod po Pušalskem gradu.

Novost, ki jo je pripravil muzej v tem tednu, je zbirka izkopanin s Kranjskega. Kranjskega je gric nad Škofjo Loko, na katerem je do 1511. leta stal obrambni stolp. Lani in predlanskim so na tistem mestu izkopali več vrst orodja — klešče, krampe, dele konj-

Pravi, da je ta obrt v mestu prav tako izumrla. Popravila starih klobukov obsegajo precejšen del naročil. Ob začetku jesenske sezone jih ima dovolj opozarjajo na pričetek muzejskega tedna in vabijo občinstvo na ogled posameznih zbirk. Nudi se mi torej lepa priložnost za sprehod po Pušalskem gradu.

Ne samo ob klobukih, ob vsakem predmetu v muzeju bi lahko povedali zgodbo iz življenja Ločanov v najrazličnejših obdobjih. Makete starejših tipov kmečkih hiš, kuhinjska posoda, domače in poljsko orodje, poslano steklo in platno, vse to nas se-

TRADICIJA
Sedemdesetletni klobučar Jernej Tavčar v svoji delavnici

ske opreme itd., ki so ga uporabljali prebivalci stolpa v srednjem veku. Nadalje so našli tam ostanke steklenih predmetov, lonce in košene otroške igračke. Ta zbirka pomeni za muzej veliko pridobitev.

Zbirka v naslednji sobi nam odkrije loško celovsko življenje. Pergamentne listine, rezljane skrinjice, obrtniški izveski in velika bandera nam zgovorno pričajo o tistih časih. Posebno zanimivi so izdelki domače obrti: tkalske, glavnikarske, klobučarske, sitarske, čipkarske in kožuharske. Lep ovčji kožuh z vezanimi ornamentami so odkupili šele pred štirimi leti. Kmetu Kozjeku s Sv. Barbare ga je napravil oče 85-letnega Matveža Erzena, ki domuje v leseni hiši tik ob gradu. On sam se s tem ni ukvarjal, pravi pa, da je »pisal« na irhaste hlače. Ko sem si ogledovala priprave za izdelovanje klobukov, me je spremljevalka opomnila na znanega loškega klobučarja Jerneja Tavčarja, ki sem ga tudi obiskala v njegovi delavnici. On je edini, ki je še ohranil tradicijo klobučarske obrti v Loki. Izučil se je pri očetu in že s 15. leti je na sejnih po Gorenjski sam prodajal klobuke. Izdeluje tudi klobučevinate copate.

znanja s kulturno dejavnostjo Loke in okolice. Baročna sobna oprava Kalanov z Visokega in sobe s spomini pisatelja Ivana Tavčarja pa nas povedejo v čase »Visoke kronike«.

Zbirka dokumentov iz narodnoosvobodilnega boja ima lepo urejene prostore v Domu Zveze borcev. Fotografije, orožje, zbirke partizanskih pesmi in stenčasi obujajo življenje tovarišev iz Gorenjskega in Škofjeloškega odreda, njihove diverzantske akcije, bitko za Dražgoše, napad na Železnike itd. Iz dražgoške borbe je ohranjena puška in čutara borec iz Bičkove desetine, italijanska brzostrelka nas spominja na blegasto ofenzivo, zaplenjena pištola pa na likvidacijo plavogardiščne postojanke na Turjaku.

Mnoge je teh predmetov. Kako nazoren pripomoček za pouk zgodovine na šolah! Pa ne samo za šolarje, za vsakogar je v muzeju dovolj zanimivosti. Med našim ljudstvom moramo poglobiti zanimanje za lastno preteklost, muzeji morajo postati bolj obiskane ustanove. To je tudi del turističnih znamenitosti, ki jih znajo v tujini mnogo bolje izkoristiti kot pri nas.

J. O.

3. Lohndorff

TROPSKA SIMFONIKA

33

»Človek, poglej, kaj pa je spet to?« plane hipoma pokonci in njegov obraz je izmalichen od zaprepačenosti. Zunaj, le nekaj metrov od nju neso tuji vojaki na starem kocu pločevine telo moškega. Njegov obraz in glava sta ena sama krvava gmo-ta, posejana že z neštevilnimi muhami! Stojte, amigos, kaj je to? kriči Sam kot blazen in vojaki obstanejo. Prvi izvlje steklenico Samu iz odrevenele roke, piše in jo izroči sosedu, potem pa vpije, da bi v trušču bagerjev dopovedal Samu: »Caracho, kaj pa naj bo? Glavo je vtaknil v bager, pa mu jo je zdrobil! Zavoljo Antonije!«

»Antonije?«

»Da, da!« se reži soldato po ponovnem požirku, medtem, ko jaz nepremično zrem ves čas v tisto nekaj, kar je pred trenutki še bilo človek.

In zdaj kriči vojak dalje: »Vi novinci ne veste, kako je to! Stalno dela tu devetsto moških, med njimi dosti belcev, haha. Toda deklet je le štiriindvajset! Več jih ni dovoljeno, tako pravi zakon. Vsakih deset dni je izplačilo; senorite seveda lahko izbirajo in izbero kajpada tiste, ki jim za eno noč prinese vso svojo mezdo. Tega, kajpada ne store vsi, saj so še druge stvari, ki jih je treba kupiti: so pa tudi taki, ki hočejo štediti. — Zato je tu mnogo nesrečnih ljubimcev, haha! — Le pomislite, amigos, pet let mora devetsto mož vzdržati tu in gledati štiriindvajset lepih deklet! Bueno, pa se ta utopi, drugi položijo glavo pod parno klado, oni se ustrelj ali se konča na kak drug način, saj za izbiro načinov ni zadrege, haha! Da, le štiriindvajset jih je! Caracho, rad bi bil senorita, pa bi bil v dveh mesecih bogat!

Spet naredi požirek!

»Za vrage«, godrnja Sam. Vojaki odidejo.

Rahlo se ziblje pod menoj mrežnica, na kateri ležim. V ostanke pragozda strtim. Počasi prihajajo tovariši in barako, obupanih obrazov. Zunaj grme stroji, pokajo mine. Sam izpije zadnje ostanke iz steklenice.

z opustošenimi, strahotnimi obrazi, iz njih pa se blešče oči v blaznem žaru. Drugi, ki pijo dalje, postajajo dobrovoljno otroško veseli, redki pa so, ki postanejo rabijati in zgrabijo za nože, ki se kaj radi in hitro znajdejo v roki.

Neprestano, z izjemo le kratkotrajnih odmorov — kajti tu delo nič in dan ne počiva — ropotajo stroji, šume vodni curki in bobne mine. Truš je to, ki nas skoro gluši. Včasih si zamašim ušesa z zamaškom iz voska, pa ne vzdržim dolgo, kajti če nič ne slišiš, se ti zdi, da si čisto neboljen.

Pri tem trušču v Chocu sem se kaj hitro navadil razbirati z ustnic pomen besedi, ki jih izgovarjajo. Natančno vem, če tuli paznik z roba jame dol k meni in požre ropot strojev vse glasove, kaj mi hoče povedati. Ali vpije name: »Delaj, prokleti gringo, če ne te dam bičati!« Ali pa godrnja pohvalno: »Bueno, dobro je tako, ti amerikanska svinja. Vidiš, saj gre, če le hočeš!« Tudi igro Samovih ustnic razberem, ko pogleda čez rob sosednje jame, grdo kot sam vrav, in mi reče: »Ali ne bi danes ponoči odkurila, čeprav še nimava dinamita?«

In vsakih nekaj dni pripelje nazaj nove srečolovce in ljudi, ki so podlegli sanjam o bogastvu.

In v plamteči vročini, smrtonosnem ozračju rastlinjaka, ob strahotnem naporu, ob vročini mrlični in pod vplivom peklenskega čara štiriindvajsetorice groteskno našminkanih žensk iz Choca, z njihovimi krvavordeče lakiranimi nohti, velikimi, globoko temnimi očmi, poginja večina mož iz Choca in z njimi propadajo njihove blesteče sanje.

Med nami so možki izdelniki, izsesanih teles in pri pogledu nanje se ti zdi, da zreš na nepopisno odurne spake rahličnih otrok s starčevskimi glavami. Med njimi so taki, ki jim je korak prihujeno plazenje, zibanje na nožnih blazinah kot pri ujetih mačkah roparicah, ki nihajo v kletkah ob omrežju brez miru sem in tja z motnim pogledom, uperjenim v neznane dalje. Tudi takih je nekaj, ki so jim kretne podobne odrezanim, sunkovitim gibom lutk na žici. Niti na levo, niti na desno ne obrnejo pogleda, vedno zro naravnost predse. Pa naj delajo, jedo, se nalivajo z alkoholom, ali pa so s stotinami drugih možkih, ki so prosti, sprehajajo med kočami štiriindvajsetorice — vedno mora pri pogledu nanje človek misliti na neme robole brez duše.

Potem so pa med nami še veliki, krepki možje, ki se pri delu ponašajo s svojimi močnimi mišicami in v svojih vedno redkejših svetlih trenutkih vzklkajo: »Kaj, tole malenkostno delo tu imenujete težak napor?«